

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

Лекція 2

ПОВТОРЕННЯ

- У чому принципові відмінності курсу «Літературне читання» в початковій школі від попередніх?
- Наскільки повно, на вашу думку, реалізовано принципи літературного читання в сучасних підручниках?
- Аналізуючи діяльність учителів початкової школи (під час вашої педагогічної практики), власну педагогічну діяльність, визначте аспекти, які потребують особливої уваги в курсі літературного читання (тому що поки не реалізуються або реалізуються недостатньо).
- Як на вашу думку, чи є в сучасній школі кваліфіковані читачі?
- Які існують способи структурування навчального матеріалу в курсі літературного читання?

ПОВТОРЕННЯ

- Чому такі завдання, як «Запропонуй свій заголовок художньому твору», «Як би ти вчинив на місці головного героя?», «Склади свою кінцівку літературному творові» порушують принципи літературного читання? Якими завданнями їх варто замінити?
- У сучасних підручниках з Літературного читання наявні втручання в авторський текст. Наприклад, після твору є запис «за Сухомлинським», «за Забілою». Який варіант є більш грубим порушенням принципів Літературного читання? Чому?
- Назвіть основні складові техніки читання.
- Чи є різниця на якому тексті (художньому чи діловому) заміряти техніку читання?
- З якою швидкістю має читати дитина, щоб розуміти невеликий текст?
- На наступному слайді подано текст, у якому близько 60 слів. Спробуйте прочитати його за 1 хвилину, щоб оцінити темп, з якого починається сприймання художнього твору.

БОРИС КОМАР

Д В І Г Р У Ш І І О Д Н А

Сергійко і Леся гралися в садку. Повз них стежкою йшла незнайома бабуся. В одній руці вона несла кошик з грушками, другою опиралася на довгу сукувату палицю.

Спіткнулась бабуся об камінець, що лежав на стежці, і мало не впала. Не втримала кошика, випустила з рук, і груші розсіпалися.

— От лихо! — скрушно мовила вона.

ДОСВІД

- Як сформувати в учнів уміння вести діалог?

ПРОЕКТ «ЧИТАННЯ ЯК ЗВ'ЯЗОК ПОКОЛІНЬ»

- Згадати твори, які дуже подобалися вам в початковій школі, які викликали яскраві емоції.
- Твори мають бути з кола читання молодших школярів (3-4 клас), бажано не всім відомі (програмні). Фольклорні твори обирайте обмежено, вони традиційно викликають менше зацікавлення (Колобок і Ріпка – це точно не твори для 3-4 класу). Якщо твір відноситься до зарубіжної літератури, обов'язково вказати, з якої мови переклад і хто перекладач.
- На картці форматом А5 (вертикальну А4 умовно поділити навпіл і використовувати тільки одну половину) запишіть назву твору, що в ньому вразило, чим запам'ятався.

ПРОЕКТ «ЧИТАННЯ ЯК ЗВ'ЯЗОК ПОКОЛІНЬ»

- Писати тільки самостійно, з Інтернету не списувати. Будьте чесними, і тоді це буде і привабливо, і цікаво дитині.
- Використовуйте лексику, зрозумілу дитині. Уникайте переказу твору і повчання («цей твір навчає...», «ця казка вчить нас...»). Зосередьтеся на передачі емоцій, які ви відчували, коли читали в дитинстві твір.
- Передбачається, що цю картку отримає учень початкових класів (3-4 клас), і він має прочитати і порівняти свої враження від прочитаного із вашими. Тому – пишіть коротко. Довгі речення часто не дочитують, і вони не повністю розуміються.
- Таких карток має бути не менше 4 (більше можна). Твори на картках, виконаних одним студентом, не повинні повторюватися.

До 17.01.2021 надішліть на Вайбер одну заповнену картку на перевірку.

Автор у системі літературного читання

Місце прізвища відносно тексту твору

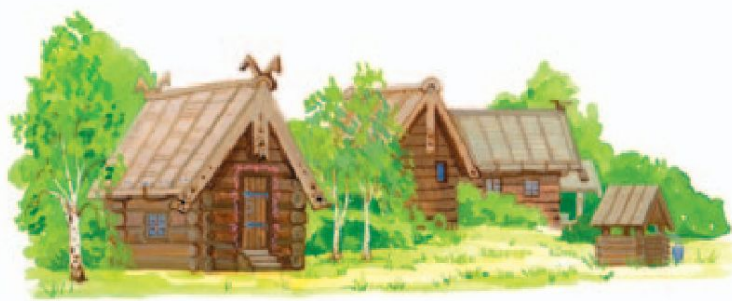
Мороз Иванович

*Нам даром, без труда ничего не даётся,
недаром исстари пословица ведётся.*

В одном доме жили две девочки — Рукодельница да Ленивица, а при них нянюшка. Рукодельница была умная девочка: рано вставала, сама без нянюшки одевалась, а вставши с постели, за дело принималась: печку топила, хлебы месила, избу мела, петуха кормила, а потом на колодезь за водой ходила. А Ленивица между тем в постельке лежала, потягивалась, с боку на бок переваливалась, уж разве наскучит лежать, так скажет спросонья: «Нянюшка, надень мне чулочки, нянюшка, завяжи башмачки», а потом заговорит: «Нянюшка, нет ли булочки?» Встанет, попрыгает, да и сядет к окошку мух считать; сколько прилетело да сколько улетело; как всех пересчитает Ленивица, так уж и не знает, за что приняться и чем бы заняться; ей бы в постельку — да спать не хочется; ей бы покушать — да есть не хочется; ей бы к окошку мух

Місце прізвища відносно тексту твору

**В. Ф. Одоевский
(1804–1869)**

Мороз Иванович

*Нам даром, без труда ничего не даётся,
недаром исстари пословица ведётся.*

В одном доме жили две девочки — Рукодельница да Ленивица, а при них нянюшка. Рукодельница была умная девочка: рано вставала, сама без нянюшки одевалась, а вставши с постели, за дело принималась: печку топила, хлебы месила, избу мела, петуха кормила, а потом на колодезь за водой ходила. А Ленивица между тем в постельке лежала, потягивалась, с боку на бок переваливалась, уж разве наскучит лежать, так скажет спросонья: «Нянюшка, надень мне чулочки, нянюшка, завяжи башмачки», а потом заговорит: «Нянюшка, нет ли булочки?» Встанет, попрыгает, да и сядет к окошку мух считать; сколько прилетело да сколько улетело; как всех пересчитает Ленивица, так уж и не знает, за что приняться и чем бы заняться; ей бы в постельку — да спать не хочется; ей бы покушать — да есть не хочется; ей бы к окошку мух

**Навіщо дитині знати
прізвища письменників?**

Чому учні не пам'ятають прізвища письменників?

Запам'ятовується

- 10 % того, що чуєш,
- 30 % того, що читаєш,
- 50 % того, що бачиш,
- 90 % того, що робиш.

«Я чую, і я забуваю. Я бачу, і я пам'ятаю. Я роблю, і я розумію».

5 дій для запам'ятовування прізвищ письменників

1. Чітке орфоепічне промовляння вчителем (слухова пам'ять).
2. Каліграфічний запис учителем на дошці (зорова пам'ять).
3. Колективне промовляння (слухова, зорова, мовленнєва пам'ять).
4. Самостійний запис прізвища (а потім і заголовок твору) у зошит або читацький щоденник (мовленнєва, рухова, зорова пам'ять).
5. Індивідуальне промовляння окремими учнями (мовленнєва, рухова, слухова пам'ять).

Портрети письменників — скільки їх треба?

Формування уявлень про життя і творчість письменників

Коротка біографія

Твори, теми, жанри

А. С. Пушкин; Т. Г. Шевченко

Окремі епізоди з життя письменника

Твори, теми, жанри

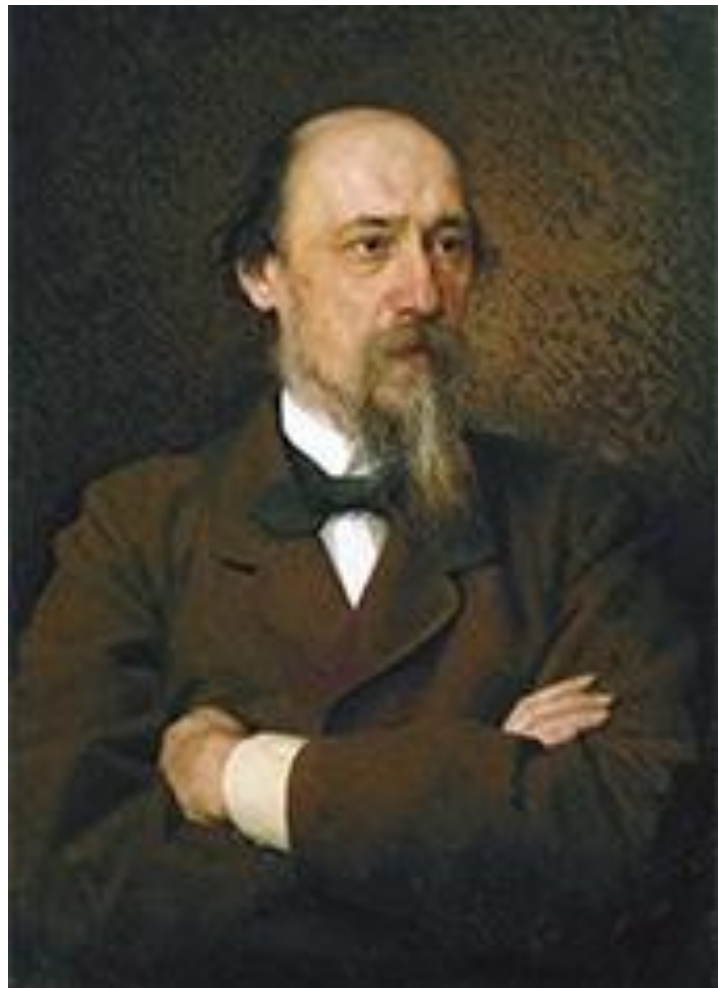
*Письменники XIX–XX ст.
з основного кола дитячого читання*

Твори, теми, жанри

Сучасні письменники

Коротка біографія Н. О. Некрасова

(матеріал сайту для початкової школи)

Великий русский поэт и издатель Н. А. Некрасов родился 10 декабря 1821 г. в украинском городе Немиров. Детские годы Некрасов провел в имении своего отца в Ярославской губернии. В 10 лет поступил в гимназию.

В 17 лет молодой Некрасов поступил в Петербургский университет и, чтобы заработать на обучение, начал писать стихи.

С 1847 года по 1866 год поэт руководил популярным журналом «Современник», который основал А. С. Пушкин. В этом журнале печатались многие известные писатели того времени.

Коротка біографія Н. О. Некрасова

(матеріал сайту для початкової школи)

В 1868 году Н. А. Некрасов стал редактором журнала — «Отечественные записки», где много печатался сам. Наибольшую известность поэту принесли такие произведения, как поэма «Кому на Руси жить хорошо», поэмы «Русские женщины» и «Мороз, Красный нос», стихотворение «Дедушка Мазай и зайцы». Стихи Некрасова были посвящены в первую очередь жизни и страданиям простого народа. Некрасов впервые использовал в русской поэзии всё богатство народного языка и фольклора. Умер поэт в 1878 году в возрасте 56 лет после тяжелой болезни.

**ЩО ІЗ ЗАПРОПОНОВАНОГО МАТЕРІАЛУ
ПРО М.О.НЕКРАСОВА ВАРТО/МОЖНА
ВИКОРИСТАТИ В БІОГРАФІЧНІЙ
РОЗПОВІДІ?**

Особливості побудови біографічної розповіді про письменників

Мета. Розповідь про письменника має допомогти краще зрозуміти його твір.

Місце біографічної розповіді про письменника відносно тексту твору.

«Від твору до біографії» (після читання або пригадування творів, які читали раніше).

Особливості побудови

біографічної розповіді про письменників

- **Обсяг.** Розповідь не повинна охоплювати все життя письменника від народження до смерті) (винятки - життя Т.Г.Шевченка і О.С.Пушкіна). Переважна більшість розповідей зосереджується на окремому епізоді з життя письменника.
- **Лексика.** Потрібна адаптація довідкового матеріалу для сприйняття молодшого школяра. Обережне використання незнайомої, застарілої лексики.

Особливості побудови

біографічної розповіді про письменників

- **Зміст розповіді.** Особлива увагу приділяється періоду дитинства, причинам звернення до літературної творчості, історії написання твору.

Бажано: використання цікавого випадку з життя письменника («Одного разу...»). **Емоційність** - обов'язкова.

Обережне використання географічних назв, дат. Замість дати іноді можна вказувати вік письменника та його сучасників, особливо письменників, які жили в той самий час.

ВИКОРИСТАННЯ ЗОРОВИХ ОПОР

Великий Кобзар

2500 карб.

24 роки

Моринці

9 березня 1814 –
10 березня 1861

clideo.co

ЯКІ ЩЕ ПРИЙОМИ ДОПОМАГАЮТЬ ЗАПАМ'ЯТОВУВАТИ ПРИЗВИЩА ПИСЬМЕННИКІВ?

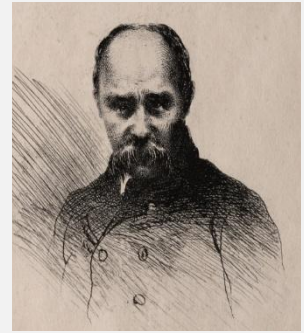
- **Використовуємо** у відповідях на питання, в літературних іграх. Складаємо літературні ігри.
- **Шукаємо** книжки на полицях бібліотек (класних, шкільних, домашніх), орієнтуючись на прізвище автора. Розглядаємо книжки.
- **Складаємо** відгуки, рекомендації, реклами для однокласників та молодших.
- **Виконуємо** проекти, міні-дослідження.

ЧИ ВОЛОДІЄ МАЙБУТНІЙ УЧИТЕЛЬ МОВЛЕННЯМ ПРОФЕСІЙНО?

Короткий огляд виконання завдань
з Дитячої літератури студентами

ДЕ ПОМИЛКА? З ЧИМ ПОВ'ЯЗАНА?

Шевченко був звичайною людиною, як і ми з вами, але дуже талановитою, де улюбленим напоєм Тараса Шевченка був чай, а улюбленою їжею - справжній український борщ. Тому, не забувайте цього українського поета, та розповідайте про нього своїм друзям та батькам.

ДЕ ПОМИЛКА? З ЧИМ ПОВ'ЯЗАНА?

По дорозі Тараса зустріли чумаки, розпитали хто він, куди йшов та відвезли додому. «Чумак» з татарської це «перевізник». Чумаками називали категорію населення України, яке займалося товарно-візницьким промислом, тобто перевезенням.

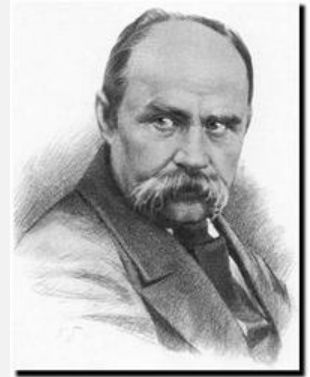
ДЕ ПОМИЛКА? З ЧИМ ПОВ'ЯЗАНА?

Малий Тарас народився в бідній сім'ї кріпака. Що ж таке кріпак? Це людина, що закріплена за паном; людина, яка майже не має ніяких прав, тобто пан може зробити з нею все, що завгодно. Але не дивлячись на це скрутне положення, Тарасик мав дуже багато справ: у ставку треба викупатись, з хлопцями в траві треба вивалятись, а потім знову треба викупатись...

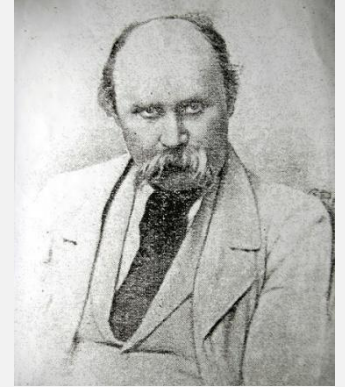
ДЕ ПОМИЛКА? З ЧИМ ПОВ'ЯЗАНА?

Батько та мати працювали на панщині (а давайте пригадаємо, що саме це за місце? - робота на землі, з ґрунтом), тож доглядала малого поета сестра Катерина.

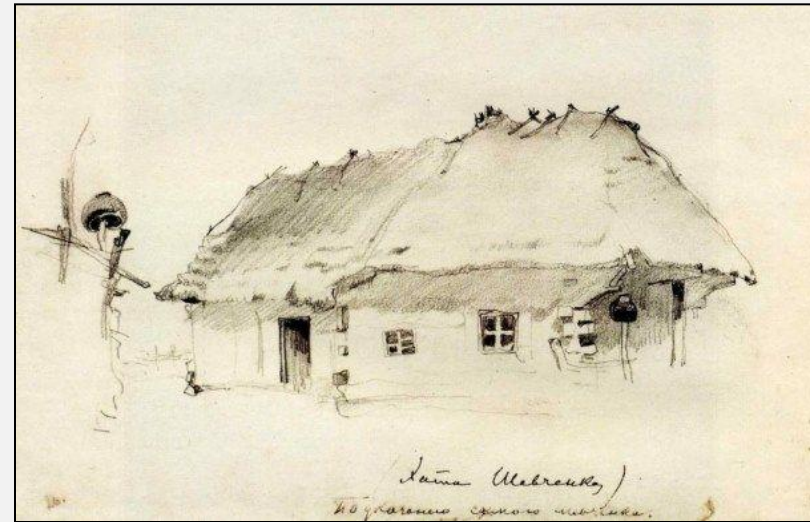
ДЕ ПОМИЛКА? З ЧИМ ПОВ'ЯЗАНА?

Нелегкою була доля Шевченка.
Та його життя було, як зірка.
Сяйво його творів палахкотить і
зараз. І як поета, і як художника, і
як мислитель. І помер 10
березня 1861 р.

ДЕ ПОМИЛКА? З ЧИМ ПОВ'ЯЗАНА?

Тарас Шевченко хотів стати малярем, але так вийшло, що він пас громадську череду.

ДЕ ПОМИЛКА? З ЧИМ ПОВ'ЯЗАНА?

9 березня 1814 року в с. Моринці у родині простих селян-кріпаків народився Тарас Шевченко, якого небезпідставно вважають основоположником літературної української мови. Але сім'я Шевченків була змушена переїхати до с. Кирилівці, де він і провів все своє дитинство.

ДЕ ПОМИЛКА? З ЧИМ ПОВ'ЯЗАНА?

Тарас Шевченко був жвавим хлопчиком, весь час читав, писав вірші, відвідував бібліотеки, театри, виставки, музеї. У нього було тяжке життя він побував у різних містах, але повернувся все одно в Україну. У себе вдома зустрічався з братами та сестрами, що надихнуло поета писати малюнки.

ДОПОВНІТЬ РОЗПОВІДЬ ПРО Т.ШЕВЧЕНКА

Тарас Григорович Шевченко народився 1) ... березня 2)... року в селі 3).... Батьки Тараса були 4) ... і належали пану Енгельгардту. Коли хлопцю було 5) ... років, померла мама. І почалося сирітське життя біля мачухи. А коли Тарасові виповнилось 6) ... років, помер і батько.

Сучасниками Шевченка були 7)....., 8)...., 9)..... Друзі Шевченка 10)...., 11)...., 12). викупили його з кріпацької неволі.

Шевченко – це не тільки великий поет, він був ще й талановитим 13)....

Найбільш відома збірка Шевченка має назву 14) Його вірші сьогодні знають і малі, й дорослі. Усім відомі його твори: 15)....., 16)...., 17)...., 18)...

Поет прожив усього 19) ... років. Його поховано в місті 20) ..., на 21)... горі, біля ріки 22)....

Шевченкові встановлено багато пам'ятників. Один з них знаходиться 23)....

ЗНАНИЯ О ПУШКИНЕ

КАКИЕ ОШИБКИ? С ЧЕМ СВЯЗАНЫ?

Вы уже читали сказки
и стихи великого
поэта, знакомы с
некоторыми его
повестями и поэмами,

КАКИЕ ОШИБКИ? С ЧЕМ СВЯЗАНЫ?

Пушкин, как и мы, был обычный человек, который любил очень читать книги, что даже открыл у себя дома настоящую библиотеку, также он очень любил учить разные языки и знал (французский, немецкий, латынский)

В ЧЕМ ОШИБКА?

Пушкин детские годы не терял,
много развивался и знал, и не
мог представить, что станет
великим русским поэтом.

В ЧЕМ ОШИБКА?

Няня дарила поэту свою любовь, была для него другом, педагогом. Она знала очень много пословиц и поговорок (дети, а кто из вас знает интересные пословицы и поговорки?). Когда Саша не слушал её, она могла немножко покричать, но все равно она его очень сильно любила. Были времена, когда она брала прялку, (детки, кто-то может мне сказать, кто знает что такое...)

В ЧЕМ ОШИБКА?

Мать и отец жили сами по себе, предоставленные заботам наёмных гувернёров и крепостной дворне (гувернёры – это воспитательницы для детей, крепостной дворня - прислуга)

В ЧЕМ ОШИБКА?

Будущий великий поэт уже с детства знал много языков, писал стихи, басни. Всё это очень пригодилось в жизни.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- 1) Составить проверочный рассказ-тест о Пушкине, подобный предложенному на занятии.
- 2) Скласти дві біографічні розповіді до твору українського та російського письменника ХХ століття (комплект підручників «Літературне читання» або «Українська мова та читання», «Русский язык и чтение» на власний вибір). Підручник вказати обов'язково.

**Знання прізвищ письменників
– необхідний компонент
формування читацької (ого,
их)...**

ЧИ Є РІЗНИЦЯ МІЖ ЦИМИ
ТЕРМІНАМИ?
ЯКІ З НИХ СИНОНІМІЧНІ?

Читацька компетентність

Читацька культура

Читацький кругозір

Читацькі вміння

Читацькі знання

Читацький інтерес